

Švč. M. Marijos pasirodymų vertinimo akcentai

Pranešimas skaitytas tarptautinėje mokslinėje teorinėje-praktinėje konferencijoje „Švč. M. Marijos kulto Europoje teologiniai-istoriniai aspektai“, skirtoje Švč. M. Marijos apsiereiškimo Šiluvoje 400 metų jubiliejui (1608–2008).

Vytauto Didžiojo universiteto Katalikų teologijos fakultetas

Kaunas

2008 m. gegužės 9–10 d.

1. Jūsų Ekscelencijos, broliai kunigai, vienuoliai ir vienuolės, broliai ir seserys!

Visų pirma norėčiau iš visos širdies padėkoti Vytauto Didžiojo universiteto Katalikų teologijos fakultetui už kvietimą dalyvauti šioje konferencijoje. Juo labiau, kad tai jau antras kartas, kai aš esu pakviestas dalyvauti panašiam renginyje. Tai man didelė garbė.

2. Noriu pažymėti, kad pranešimo tema „Švč. M. Marijos pasirodymų vertinimo akcentai“ šiandien yra ypač aktuali, nes Marijos apsiereiškimai (pasirodymai) yra įgiję didelę reikšmę Bažnyčios ir žmonijos gyvenime. Mūsų laikais žmonės ypač daug dėmesio skiria šiam fenomenui, todėl reikalingas Marijos pasirodymų teologinis įvertinimas, siekiant padėti žmonėms išvengti klaidingų nuomonių.

Antgamtiniai reiškiniai, turintys išskirtinę reikšmę žmonijai, įeina į pasaulio istoriją ir stebina tiek tikinčiuosius, tiek netikinčiuosius. Labai gerai atsimenu, kaip 1991 m. spalio mėnesį maža grupelė Rusijos katalikų pirmą kartą nuvažiavo į Fatimą. Tai buvo įdomus metas. Nors Tarybų Sąjunga *de facto* dar egzistavo, tačiau buvo aišku, kad ji skaičiuoja paskutines dienas. Prie mūsų tada priėjo Tarybų Sąjungos ambasados Portugalijoje atstovas ir pasakė: „Aš apskritai esu netikintis, bet Marijos apsiereiškimų Fatimoje negalima taip paprastai paaiškinti. Kaip nemokyti ir geografijos neišmanantys kaimo vaikai galėjo nusakyti ateitį?“ Tikrai, būtent Fatimoje Marija išpranašavo Rusijos ir Rytų Europos istorijos raidą XX šimtetyje.

3. Kalbant apie tai, kaip didelę reikšmę žmonijos istorijai turinčius antgamtinus reiškinus vertina Bažnyčia, visų pirma būtina atsiminti, kad jų turinys neturi prieštarauti Dievo apreikštam tikėjimui. Tai esminis dalykas. Jie turi koncentruotis į pagrindinį Kris-

taus mokymo principą – Dievo Tėvo meilę, kuri skatina žmones atsiversti ir apdovanoja malone, kad jie galėtų įteikti, atiduoti save Jam.

4. Reikia atsiminti, kad Bažnyčia pripažįsta du apreiškimų tipus: viešą dieviškąjį Apreiškimą ir privačius apreiškimus. Jie skiriasi iš esmės. Viešas Apreiškimas – tai Apreiškimas, adresuotas visai žmonijai ir per literatūrinę Biblijos formą perteiktas Senajame ir Naujajame Testamentuose.

Apreiškimu Dievas laipsniškai duodavo žmonėms galimybę Jį pažinti ir galiausiai per Įsikūnijimo slėpinį pats tapo žmogumi. Apreiškimas – tai gyvas procesas, kuriuo Dievas artinasi prie žmogaus. Natūralu ir tai, kad protas padeda giliau pažinti Apreiškimą ir priimti Dievo slėpinį. Kadangi Dievas yra vienas, tai ir Jo įėjimas į istoriją, kurią Jis išgyvena kartu su žmogumi, yra vienintelis ir turintis savo reikšmę kiekvienoje epochoje. Kulminacinis šio įėjimo įvykis yra Įsikūnijimo slėpinys: Jėzaus gyvenimas, mirtis ir prisikėlimas. Per Kristų Dievas atskleidė Save žmonėms, t. y. apsiereiškė. Todėl Apreiškimas buvo baigtas Kristaus slėpiniu, tai patvirtina ir Naujasis Testamentas. Labai gerai tai liudija Katalikų Bažnyčios katekizmas, cituojantis šv. Kryžiaus Jono mintis: „Nuo to laiko, kai Jis mums atidavė savo Sūnų, kuris yra Jo vienintelis Žodis, Dievui nebelineka nieko daugiau pasakyti. Tuo vienu Žodžiu Jis mums pasakė iš karto viską <...>; nes ką Jis anksčiau buvo sakęs pranašams dalimis, Jis viską pasakė savo Sūnuje, mums atiduodamas viską, savo Sūnų. Dėl to tas, kuris dabar dar klausinėtų Viešpatį ar lauktų iš Jo vizijos ar apreiškimo, ne tik elgtųsi kvailai, bet ir įžeistų Dievą, nežvelgdamas vien į Kristų, o ieškodamas dar ko nors kito arba kokių nors naujovių.“⁴¹

Kita vertus, kaip pabrėžė kardinolas Josephas Ratzingeris, dabartinis popiežius Benediktas XVI, faktas, kad vienintelį Dievo Apreiškimą baigė Jėzus Kristus, nereiškia, jog Bažnyčia gali žiūrėti tik į praeitį ir yra pasmerkta vykdyti vien jo bevaisį pakartojimą.² Katekizmas tvirtina: „Vis dėlto, nors Apreiškimas ir baigtas, jis nėra iki galo išaiškintas; krikščionių tikėjimas ilgainiui privalo laipsniškai atskleisti visą jo turinį.“⁴³

Reikia pabrėžti du esminius dalykus: ryšį su istoriniu įvykiu ir šio įvykio priėmimo procesą. Tai patvirtina ir pats Išganytojas, sakydamas: „Dar daugel jums turėčiau kalbėti, bet dabar jūs negalite pakelti. Kai ateis toji Tiesos Dvasia, jus ji ves į tiesos pilnatvę“ (Jn 16, 12–13). Šventoji Dvasia nuolat veda į priekį ir padeda giliau pažinti Apreiškimą. Ne veltui Katekizmas cituoja šv. Grigalių Didįjį, kuris mokė, kad „dieviškieji žodžiai auga drauge su juos skaitančiuoju“.⁴⁴ O Vatikano II Susirinkimas Konstitucijoje apie Dievo Apreiškimą *Dei Verbum* nurodo tris pagrindinius apaštalinės Tradicijos raidos kelius veikiant Šventajai Dvasiai „tiek dėl tikinčiųjų kontempliacijos bei gilinimosi, visa svarstant savo širdyje (Lk 2, 19 ir 51), tiek dėl dvasinių dalykų, kuriuos jie patiria, giluminio suvokimo, tiek dėl mokymo tų, kurie su paveldėta vyskupyste yra gavę tikrą tiesos charizmą. Tad Bažnyčia šimtmečiais vis toliau žengia į dieviškosios tiesos pilnatvę, kol išsipildys Dievo žodžiai“.⁴⁵

Šiame kontekste reikia kalbėti apie vadinamuosius „privačius apreiškimus“, kurie apima visus regėjimus ir apreiškimus, įvykusius po Naujojo Testamento (paskutiniojo apaštalo mirties)⁴⁶. Katekizmas moko, kad „amžiams bėgant yra buvę vadinamųjų „privačių“ apreiškimų, kai kurie jų buvo bažnytinės valdžios pripažinti. Tačiau jie nepriklauso tikėjimo lobiui. Jie turi ne „pagerinti“ ar „papildyti“ galutinį Kristaus Apreiškimą, bet tam tikroje istorijos epochoje padėti jį pilnčiau išgyventi.“⁴⁷

Iš to, kas buvo pasakyta, galima daryti dvi esmines išvadas. Bendras Apreiškimas, arba, tiksliau sakant, dieviškasis Apreiškimas, turi būti priimtas su tikėjimu kaip paties Dievo Žodis. Tačiau net Bažnyčios pripažintų privačių apreiškimų neprivalu visiems tikintiesiems priimti su tokiu pat religiniu tikėjimu, koks teikiamas dieviškajam Apreiškimui. Kaip rašė kardinolas Prospero Lambertinis, būsimasis popiežius Benediktas XIV, juos vertinant reikia vadovautis paklusnumo, sveiko proto ir individualaus tikėjimo principais.

Kad Bažnyčia pripažintų privatų apreiškimą, reikalingos trys sąlygos: apsiareiškimas turi neprieštarauti tikėjimo tiesoms ir moralinėms normoms; jį galima viešai paskelbti; tikintieji gali tinkama forma išreikšti savo pagarbą. Tokie apreiškimai gali padėti geriau suprasti ir išgyventi Evangeliją, tai reiškia, kad šių apreiškimų negalima priimti lengvabūdiškai. Todėl privačių apreiškimų tikrumo kriterijus yra kristocentriškumas. Jeigu privatus apreiškimas toлина nuo Kristaus, veda į nepriklausomumą nuo Jo arba pristato kitokį išgelbėjimo planą nei skelbiama Evangelijoje, aišku, kad apreiškimas kilęs ne iš Šventosios Dvasios, nes ši veda į Evangelijos pažinimą, o ne toлина nuo jos tiesų. Taip pat reikia atsiminti, kad apreiškimas turi stiprinti tikėjimą, viltį ir meilę, – tai yra kelias į išganymą.

Antra vertus, Bažnyčia visuomet gauna pranašystės charizmą, į kurią negalima žvelgti lengvabūdiškai. Juk dar šv. apaštalas Paulius mokė: „Negesinkite dvasios! Neniekindite pranašavimų! Visa ištirkite ir, kas gera, palaikykite!“ (1 Tes 5, 19–21).

Kad tai teisingai įvertintume, reikia atminti, kad bibliiniu supratimu pranašystė nereiškia ateities atspėjimo, tai – Dievo valios paaiškinimas mūsų laikams. Šita valia kaip tik ir nurodo kelią į ateitį. Svarbus yra Apreiškimo aktualizacijos reikalavimas, nes pranašystės žodis yra perspėjimas arba paguoda, arba ir viena, ir kita. Šia prasme galima išvesti tam tikrą paralelę tarp pranašystės charizmos ir „laiko ženklų“ supratimo. Juk dar Kristus su priekaištu sakė: „Veidmainiai! Jūs mokate išaiškinti, ką reiškia žemės ir dangaus išvaizda, tai kodėl gi neišsiaiškinate šio pasaulio prasmės?“ (Lk 12, 56). Laiko ženklų skaitymo reikšmę pabrėžė ir Vatikano II Susirinkimas, mokydamas: „Šiam uždaviniui atlikti Bažnyčia visuomet privalo ištyrinėti laiko ženklus ir aiškinti juos Evangelijos šviesoje. Ji daro tai, kad galėtų kiekvienai kartai pritaikytu būdu atsakyti į žmonių keliamus amžinuosius dabartinio ir būsimąjo gyvenimo prasmės bei jų tarpusavio ryšio klausimus.“⁸

Skaityti ir aiškinti „laiko ženklus“ per krikščioniškojo tikėjimo prizmę reiškia ne ką kita, kaip pažinti Kristų, esantį tam tikroje vietoje ir tam tikru laiku.

Tokia yra Bažnyčios pripažintų privačių apreiškimų prasmė. Jie turi padėti suprasti „laiko ženklus“, taip pat per tikėjimą rasti atitinkamus atsakymus į „laiko ženklų“ keliamus klausimus⁹.

5. Taigi kalbant apie apreiškimus, įvykusius po Naujojo Testamento, reikia turėti omenyje, kad visi jie yra privatūs, todėl negali būti privalomu tikėjimo objektu. Vis dėlto šie apreiškimai labai naudingi ir padeda stiprinti bei ugdyti tikėjimą. Tai labai svarbu nūdienos sekuliarizmo laikais, kai prieš akis turime tiek daug šiuolaikinei civilizacijai grėsmę keliančių iššūkių. Todėl jokių būdu negalima ignoruoti privačių apreiškimų. Šiuolaikinis pasaulis siūlo daugybę įvairiausių metodų ir būdų, kaip išgelbėti žmoniją nuo nūdienos problemų, bet užmiršta esminę priemonę, būtent „tikėjimo terapiją“, kuri kaip tik ir yra sielos vaistas.

Atsižvelgdami į tai galime teigti, kad mūsų antireliginio ir agnostinio sekuliarizmo

laikams ypač svarbus Marijos kvietimas melstis ir atsiversti, šis kvietimas buvo pareikštas daugelyje Jos apsireiškimų. Tai reiškia, kad jeigu žmonės neatgailaus ir neatsivers į Dievą, žmonijos gali laukti nauji pavojai. Žinoma, jokių būdu negalima kaltinti Dievo. Jis, gerbdamas žmogaus laisvę, kuria apdovanojo žmogų, perspėja ir kviečia grįžti į Jo nurodytą kelią. Todėl ne kas kitas, o pats žmogus yra atsakingas už savo ateitį. Šiame kelyje žmonijai labai svarbi Marijos, visų mūsų dvasinės Motinos, pagalba, kurią gauname taip pat ir per Jos apsireiškimus.

Dėkoju už dėmesį.

Minsko ir Mogiliovo arkivyskupas dr. *Tadas Kondrusevičius*

NUORODOS

- 1 Šv. Kryžiaus Jonas. Subida del Monte Carmelo. 2, 22 // Katalikų Bažnyčios katekizmas. Kaunas. 1996. 65.
- 2 Il Messaggio di Fatima. Tipografia Vaticana. 2000. P. 33.
- 3 Katalikų Bažnyčios katekizmas. Kaunas. 1996. 66.
- 4 Šv. Grigalius Didysis. Homiliae in Ezechielem. 1, 7, 8 // Katalikų Bažnyčios katekizmas. Kaunas. 1966. 94.
- 5 Dogminė konstitucija apie Dievo Apreiškimą *Dei Verbum* // Vatikano II Susirinkimo nutarimai. Vilnius. 2001. 8.
- 6 Il Messaggio di Fatima. Tipografia Vaticana. 2000. P. 34.
- 7 Katalikų Bažnyčios katekizmas. Kaunas. 1996. 67.
- 8 Pastoracinė konstitucija apie Bažnyčią šiuolaikiniame pasaulyje *Gaudium et spes* // Vatikano II Susirinkimo nutarimai. 2001. 4.
- 9 Il Messaggio di Fatima. Tipografia Vaticana. 2000. P. 34–36.